

מסורת הש"ס

(א) חולין קט"ז: (ב) ימי חסות שבת טז: ד"ה לחמור וכו' (ג) כנסת יט: למיל יט: (ד) נכ"ד טז: (ה) ד"ה יתכן לחי' ד"ה ה"ל: (ו) יע"ד ברי"ק שפ"י ס"י על י"ז.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא להחיר שטעני' אמר לפניו לא ק"י שאלתי מי אלא להחיר העולם אמר להם לא תמורתו אמר לפניו: (ב) שם חז"ל יתכן לעמוד ברעב מפני עזרת גשמים: פר' דודא: להחיות עליו ועשה (ו) לו סמיכה והביאו שלמים: חז"ל בזמן הבית היה: כהנין ופטריות: בוליי"ך בלע"ז שילאו מלחמות הגשמים וידעו כי של כרעה היו: אלמלא חז"ל אסרו ואדם גדול (ח): לגדול: שמדנין על כבוד הרב שהטית דברים ואמר לא כך שאלתי: שאלמלא היו שנים כשני אליהו: גזירת עזירת גשמים: ופספס של גשמים כידו של אליהו גרסינן: לא נמלא שם שמים מחלל: בתמיה: (ט) שאלתיו נשבע מי ה' אם יהיה השנים האלה על ומטר כי אם לפי דברי (מלכים א' ח) ואח"כ נשבע שאלתי אלה וז' עד שירדו גשמים: נמלא שם שמים מחלל על ידך: ד"ה או זה כל ליד שנועת שוא: מחספא: לשון חטא כלומר (י) הו' הולך

הגהות הגר"א

(א) נקרא בחז"ל עין נהו: נ"ב ולא עוד אלא:

לעזר רש"י

בוליי"ך: סטריח.

מוסר רש"י

ובלילי שבתות. סה"ל מליין כהנים וזכרים יא יד: אלמלא חז"ל אסרו: שאל שכן נגזלה וחסות: וזכרות י"ז: גזרתי עליו ד"ה: לפי שהטעם לפני המקום על כמה שמים לא ק"י שאלתי כמה שמים: וטעם: או חבורת או מיתות: אם אין נלמד להכנס טעם

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

בג.

תורה אור השלם

1. עונותיהם הטו אלה וחסותיהם נקטו הטוב מכם: ימיהו ה כה 2. על משמרתו אעמדה ואחריה על קצו ואצפה לראות מה ידבר כי ומה אשיב על דבריה: חקיק ב א 3. ישמע אביך ואמך ותגל וילדתה: משלי כג כה 4. ותגור אומר וקם קץ ועל דרכיך נגה אור: איוב כב כח 5. כי השפילו ונאמר נהו ושה עיניו ששע: איוב כב טט 6. שיר המעלות בשב"ו וז' את שיבת ציון הייתי בחלומי: תהלים קכ"א א

רבינו חננאל

בעת בלילי ד' ובלילי ד' וכן היו בימי שטעון בן שטח, עד ששטעון חיסתו ככליות ושעוריו כויתם ועורשם כדגרים, ויצרו מהם דוגמה לדורות: להודיע כמה חטא גורם, שאמר וחסותיהם מנו הטוב מכם, וכן מצינו בבנין בית הקדוש, וידעו גשמים בלילי, מרד נשבה הרוח ותפפורו העבים וזרח השמש והטובים כל אחד ואחד למלאכתו, להודיע שטלאכת שמים בידים: חז' רבן פסע אחת יצא רב אדר ולא ידעו גשמים שלחו לחז"ל התפלל ולא ידעו גשמים כי: מעשה דחז"ל המעגל דם שבעים שנה וכו', ומעשה דאבא תולדיה בר בריה דחז"ל המעגל דאצטריך עלמא למיטרא, וישרדו רבנן לזוהיה ואשכחיה רבנן דקא רפיק בדברא יתבו ליה שלמא כ"ו.

רבינו גרשום

בלילי רבעיות. שאין בני אדם מצויים לחזק מפני אגרת בת מחלת. אם נסתח. נחכסה. צריך אחת להנחות. סמיות דברים כלפי מעלה. חז"ר פסע אחת וכו', היינו (פ"ט) פ"א עמדי דמתויתן. עג געה. וז"ל צורה. ראויין ולא נמות. בחיטא, כשכיל שראינו לא נמות. שאלו היו שנים בשני של מטר שאין מתחתן של מטר ביד הקב"ה לא נמצא שם שמים מתחלל. שנמצאת מתחלל את שביעיות. משונותא. סלע. רמכי. ולדות. או חבא. שיהא לו חבא טוב שנותן לו כבוד.

וחטא: לשכח הגוים. סנהדרין: דור שפיה אפל. מרוב עזר שלא ירדו גשמים: הושעם כספלאך. מן המיתה שהנחת עליהם שובע: של אסור לדיק. חז"ל המעגל היה מטעור על המקרא הזה: שיר המעלות. לשון עליו: היינו כחולמים. כחלום נדמה גלות ככל שהיה שבעים שנה: שבעין שני בחלמא. כחמיה מי איתא דניס שבעין שני בחלמא: (ו) ויש אדם יאן שבעים שנה כשיהא אחת: עד שבעין שני. לא טעין פירא כטענא קמיתא: (ו) יתבו. חז"ל המעגל וקא כריך רפחא: הכי גרסי אלא עלמא כחריבא אשכחיה הכי גרסי היכי דשפלי לי אכחשיי אלא נמי אישפיל לברא: אהדרא ליה משונותא. עלמה כסיוותי שן סלע: ואיכסי מעינא דאיש"י. ולא אשכחיה החס: רמכי רמכי. וולדי וולדות כללו השנים דניס. מעוברת זכר היתה וזכר וזכר עליה והולידו: אמר להו. שאל להון נני של חז"ל המעגל קיים הוא: כסירגא לן הך שמעטא. מונחת לנו שמועה זו כאלו למדנו בחז"ל של חז"ל המעגל שהיה מפרקה לנו ומניה לנו יפה יפה: או כחריבא או מיוסא. ולא גרסינן כהא כחברי דלויז אלא בצנא מרלא (דף טז): גבי מעשה דלויז אס אין חז"ל של אדם נוהגין בו כבוד כחמילה נח לו סימון. וז"ל נמי משום (ו) הך כיוני לא כתוב כספרינו: רפיק כדכרלא. ועוד כדכר: לא

גשמי בורות שיחין ומעורות ירדו בועף עד שכל טפה וטפה כמלא פי חבית ושיערו חכמים שאין טפה פחותה מלוג אמרו לו תלמידיו רבי ראינוך ולא נמות כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא לאבר העולם אמר לפניו לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונרבה התפלל וילכו להם אמר להם כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונרבה הביאו לו פר הודאה סמך שתי ידיו עליו ואמר לפניו רבש"ע עמך ישראל שהוצאת ממצרים אינן יכולין לא ברוב טובה ולא ברוב פורענות כעסת עליהם אינן יכולין לעמוד עליהם אינן יכולין לעמוד יד רצון מלפניך השיפסו הגשמים ויהא ריוח בעולם מיד נשבה הרוח ונתפפורו העבים וזרח החמה ויצאו השלש לשדה והביאו להם כמדין ופטריות: שאלו לו שבעין בן שטח אלמלא חז"ל אסרו גזרתי עליו ד"ה (א) שאילו שנים כשני אלהו שמפתחות גשמים בידו של אליהו לא נמצא שם שמים מתחלל על ידך אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שמתחטא על אביו ועושה לו רצונו ואומר לו אבא הולכיני לרחצי בחמין שטפני בצונן תן לי אגוזים שקדים אפרסקים ורמונים ונותן לו ועליך הכתוב אומר ישימה אביך ואמך ותגל וילדתך תנו רבנן מה שלחו בני לשכת הגזית לחז"ל המעגל יתגור אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור ותגור אומר אתה גזרת מלמטה והקדוש ברוך הוא מקיים מאמריך מלמעלה ועל דרכיך נגה אור דור שהיה אפל הארת בתפלתך כי השפילו ותאמר גזר דור שהיה שפל הגבהתו בתפלתך ושם עינים יושע דור ששח בעונו הושעתו בתפלתך ימלט אי נקי דור שלא היה נקי מלמטו בתפלתך ונמלט כבוד כפך מלמטו במעשה ידך חברורין אמר ר' יוחנן כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על מוקרא זה שיר המעלות כשוכה ה' את שיבת ציון היינו כחולמים אמר מי איכא דניס שבעין שני בחלמא יומא חד היה אול באורא חזיה להוהא גברא דהוה נטע חרובא אמר ליה האי עד כמה שני טעין אמר ליה עד שבעין שני אמר ליה פשיטא לך דחיית שבעין שני אמר ליה (ו) האי [גברא] עלמא כחריבא אשכחתי כי היכי דשתלי לי אבתי שתי נמי לברא יתכן קא כריך ריפתא אתא ליה שיתא נים אהדרא ליה משונותא איכסי מעינא ונים שבעין שני כי קם חזיה להוהא גברא דהוה קא מלקט מיניהו אמר ליה את הוא דשתלתיה א"ל בר בריה אנה אמר ליה שמע מינה דנימי שבעין שני חזא לחמיה דאחילידא ליה רמכי רמכי אול לביתיה אמר להו בריה דחז"ל המעגל מי קיים אמרו ליה בריה ליתא בר בריה איתא אמר להו אנה חז"ל המעגל לא הימנוהו אול לבית המדרש שמעינהו לרבנן דקאמרי נהירן שמעתתן כבשני חז"ל המעגל דבי הו' עייל לבית מדרשא כל קושיא דהו' להו לרבנן הוה מפרק להו אמר להו אנה ניהו לא הימנוהו ולא עבדי ליה יקרא כדמכבי ליה חלש דעתיה בעי רחמי ומית אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברותא יאו מיתותא אבא חלקיה בר בריה דחז"ל המעגל הוה וכי מצטרך עלמא למיטרא הוה משרדי רבנן לגביה ובעי רחמי ואחי מוטרא זימנא חז"ל אצטריך עלמא למיטרא שרדו רבנן זימנא רבנן לגביה למכבי רחמי דנתי מיטרא אול לביתיה ולא אשכחיהו אול בדברא ואשכחיהו דהוה קא רפיק (ו) יתבו ליה שלמא ולא

